बारा जिल्ला कक्षा १० मा पढ्ने थारुभाषी विद्यार्थीहरूले नेपाली भाषामा गर्ने त्रुटिहरूको विश्लेषणात्मक अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय
नेपाली भाषा शिक्षा विभागअन्तर्गत एम.एड. नेपाली
दोस्रो वर्षको पाठ्यांश ५९८ को
प्रयोजनका निमित्त
प्रस्तुत
शोधपत्र

शोधकर्ता

गणेश पौडेल
त्रि.वि. दर्ता नं.: ३१८-८१
दोस्रो वर्षको क्रमाङ्क: २८६७४६/०६०

शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभाग
त्रिभुवन विश्वविद्यालय
कीर्तिपुर
२०६४

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

सिफारिस पत्र

प्रस्तुत **'बारा जिल्ला कक्षा १० मा पढ्ने थारुभाषी विद्यार्थीहरूले नेपाली भाषामा गर्ने त्रुटिहरूको विश्लेषणात्मक अध्ययन'** शीर्षकको शोधपत्र शोधार्थी ....द्वारा मेरो निर्देशनमा तयार गरिएको हो । उहाँले गरेको शोधकार्यबाट म पूर्णरूपमा सन्तुष्ट भएकाले मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

मितिः २०६४/०३/११

....
डा. पारसमणि भण्डारी
शिक्षाशास्त्र सङ्काय
नेपाली भाषा शिक्षा विभाग
कीर्तिपुर

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

स्वीकृति पत्र

मितिः २०६४/०३/१२

त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली भाषा शिक्षा विभागअन्तर्गत एम.एड. नेपाली दोस्रो वर्षको पाठ्यांश ५९८ को प्रयोजनका निमित्त तयार पारिएको **'बारा जिल्ला कक्षा १० मा पढ्ने थारुभाषी विद्यार्थीहरूले नेपाली भाषामा गर्ने त्रुटिहरूको विश्लेषणात्मक अध्ययन '** नामक शोधपत्र नेपाली शिक्षा स्नातकोत्तर (एम.एड.) तहको निमित्त उपयुक्त भएकाले स्वीकृत प्रदान गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

नाम	**हस्ताक्षर**
१. प्रा.डा. रामचन्द्र लम्साल (विषय समिति अध्यक्ष)	: ....
२. प्रा.डा. हेमाङ्गराज अधिकारी (बाह्य परीक्षक)	: ....
३. श्री भोजराज ढुङ्गेल (विभागीय प्रमुख)	: ....
४. श्री महेश्वर न्यौपाने (बाह्य परीक्षक)	: ....
५. डा. पारसमणि भण्डारी (शोध निर्देशक)	: ....

कृतज्ञताज्ञापन

भाषिक विविधताले भरिपूर्ण देश नेपालमा राष्ट्रभाषा नेपालीलाई विद्यालय तहदेखि नै अनिवार्य विषयका रूपमा पाठ्यक्रममा समावेश गरी पाठ्यपुस्तक निर्माण भएका कारण शुद्ध र स्तरीय रूपमा शिक्षण गराउनु पर्ने चुनौतिपूर्ण स्थितिमा समसामयिक प्रयोग हुन अवाश्यक छ । भाषा शिक्षकले दोस्रो भाषाका रूपमा नेपाली भाषा सिकाउँदा व्याकरणसम्बन्धी त्रुटिहरूको प्रयोगलाई शैद्धान्तिक एवं व्यवहारिक दृष्टिले समेत ख्याल गरिनुपर्ने हुन्छ । त्यसकारण **बारा जिल्ला, कक्षा १० मा पढ्ने थारुभाषी विद्यार्थीहरूले नेपाली भाषामा गर्ने त्रुटिहरूको विश्लेषणात्मक अध्ययन** यस शोधपत्रको शीर्षक राखिएको हो ।

अनेकौं व्यक्तिगत समस्याका बावजुद पनि आफ्नो अमूल्य समय प्रदान गर्नुभई शोधपत्रको प्रस्ताव तयार पार्नदेखि आजसम्म आवश्यक निर्देशन र पथप्रदर्शन गर्नुहुने परम आदरणीय गुरुवर डा. पारसमणि भण्डारीज्यूप्रति हार्दिक कृतज्ञता प्रकट गर्दछु । यस शोधपत्रको निम्ति उचित निर्देशन प्रदान गराउनुहुने प्रा. डा. केदारप्रसाद शर्माज्यू, एवं उपप्राध्यापक राजेन्द्रप्रसाद पौडेलज्यूको आवश्यक सहायता र सल्लाह मेरो निम्ति अमूल्य निधि बनेको छ । त्यस्तै शोधपत्र तयार पार्न स्वीकृति प्रदान गर्नुका साथै यथासम्भव सल्लाह र सुझाव प्रदान गर्नुहुने श्रद्धेय गुरुवर भोजराज ढुङ्गेलज्यूप्रति विनम्र कृतज्ञता प्रकट गर्दछु ।

प्रस्तुत शोधपत्रको लेखनमा आवश्यक सल्लाह एवं. प्रेरणा दिनुहुने आदरणीय दाजु नारायण पौडेलज्यू र सहयोग गर्नुहुने शुभचिन्तहरूमा ध्रुवप्रसाद पौडेल, रामकृष्ण सुवेदी, पलटप्रसाद चौधरीलगायतका अन्य साथीहरूप्रति आभार प्रकट गर्दछु । यस शोधपत्र निर्माण गर्न सामग्री उपलब्ध गराइदिने त्रि.वि. वि. केन्द्रीय पुस्तकालयका कर्मचारीप्रति आभारी छु ।

अन्त्यमा प्रस्तुत शोधपत्रको समुचित मूल्याङ्कनका लागि त्रि.वि.वि. शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली भाषा शिक्षा विभागमा प्रस्तुत गर्दछु ।

शोधकर्ता

गणेश पौडेल

एम.एड्. दोस्रो वर्ष, नेपाली

रोल नं. ८६५

विषयसूची

पृष्ठ संख्या

अध्याय एक

शोधपरिचय

१.१.	शोधपत्रको शीर्षक	१
१.२.	शीर्षकको स्पष्टीकरण	१
१.३.	अध्ययनको उद्देश्य	२
१.४.	अध्ययनको समस्या	२
१.५.	अध्ययनको औचित्य	३
१.६.	पूर्व अध्ययनको समीक्षा	४
१.७.	अध्ययनको विधि	६
१.८.	शोध कार्यको सीमा	७
१.९.	शोध पत्रको रूपरेखा	७

अध्याय : दुई

त्रुटिविश्लेषणको सैद्धान्तिक अवधारणा

२.१.	त्रुटिविश्लेषणको परिचय	८
२.२	त्रुटिविश्लेषणका उद्देश्यहरू	११
२.३.	त्रुटिका स्रोत र कारक तत्त्वहरू	११
२.४	त्रुटिको प्रकृति तथा वर्गीकरण	१२
	२.४.१. विकासशीलताको आधार	१५
	२.४.२.स्रोतको आधार	१५
	२.४.३. भाषाकोटिको आधार	१६
	२.४.४. गम्भीरताको आधार	१६
	२.४.५. व्यापकताको आधार	१७
	२.४.६. स्वरूपको आधार	१७
	२.४.७. औचित्य/अनौचित्यको आधार	१७
२.५	त्रुटिविश्लेषण पद्धति	१८

२.६. त्रुटिविश्लेषण प्रक्रिया १८

२.७. सारांश २०

अध्याय : तीन

वाक्यगठनसम्बन्धी त्रुटिहरूको विश्लेषण

३.१. परिचय २१

३.२. पुरूषसम्बन्धी त्रुटि २१

३.३. लिङ्गसम्बन्धी त्रुटि २५

३.४. वचनसम्बन्धी त्रुटि २७

३.५. भेदकसम्बन्धी त्रुटि २८

३.६. विशेषण र विशेष्यसम्बन्धी त्रुटि ३०

३.७. आदरसम्बन्धी त्रुटि ३१

३.८. सारांश ३३

अध्याय – चार

वर्णविन्याससम्बन्धी त्रुटिहरूको विश्लेषण

४.१. परिचय ३४

४.२. चन्द्रविन्दु (अनुनासिक) सँग सम्बन्धित त्रुटि ३४

४.३. शिरविन्दु (अनुस्वार) सँग सम्बन्धित त्रुटि ३७

४.४. अजन्त र हलन्तसम्बन्धी त्रुटि ३८

४.५. य र ए को प्रयोगसम्बन्धी त्रुटि ४०

४.६. ब र व को प्रयोगमा त्रुटि ४२

४.७. क्ष र छे-छयसम्बन्धी त्रुटि ४३

४.८. श, ष र ससम्बन्धी त्रुटि ४५

४.९. ट र तसम्बन्धी त्रुटि ४६

४.१०. सारांश ४७

अध्याय : पाँच

सस्वर पठन र शब्दोच्चारणसँग सम्बन्धी त्रुटि

५.१. परिचय ४८

५.२. गतिसम्बन्धी त्रुटि ४९

५.३. यतिसम्बन्धी त्रुटि ५०

५.४. शब्दोच्चारणसम्बन्धी त्रुटि ५२

५.५. सारांश ५८

अध्याय : छ

निष्कर्ष र सुझाव

६.१ निष्कर्ष ५९

६.२ सुझाव ६१

सन्दर्भसूची

परिशिष्ट